

פניני הצדיקים

הרב יוסף יוזל הורוביץ הידוע כ"סבא מנובהרדוק" זצ"ל: נולד בשנת ה'תרי"י (1850) בפלונגיאן שבליטא. כבר בצעירותו ניתן היה לראות, כי היו בו כישרונות מיוחדים. בגיל 16 מינהו אביו למגיד שיעור שלמדו בביה"מ בעיירה. בגיל 18 התארס עם בת עיירת שוויקשנה אולם לאחר האירוסין נפטר ל"ע חותנו ורבינו נאלץ לקחת על שכמו את פרנסת כל משפחת חותנו. בתחילה התעסק במסחר והיה נוסע לרגל עיסוקיו לעיר קליפדה (ממל). שם בעקבות פגישה עם ר' ישראל סלנטר עזב את כל עיסוקיו והתמסר כולו ללימוד המוסר בהדרכת רבו החדש. הוא הצטרף לכולל שהקים בעיר קובנה, וניצל את הזמן בלימוד ללא הפסקה.

במשך שנה ותשעה חודשים הסתגר בבית בעיירה סלובודקה (ליטא) ולא הניח לאיש להיכנס אליו, כעבור תקופה זו נפגש עם "הסבא מקלם", אשר שכנע אותו שכיום אסור להסתגר לבד ולהתפתח, אלא חייבים להשפיע על העולם. על כן החל לערוך מסע בקהילות היהודיות הגדולות, הקים בתי מדרש ללימוד גמרא עם מוסר בהתאם לשיטתו בסיוע קרן הנדיב ר' עובדיה לחמן מברלין. בשנת ה'תרנ"ו (1896) החליט שכדי להשפיע על בני דורו יש לפתוח ישיבה, שתהיה מרכז רוחני לפעילותו להפצת המוסר לבני העם. המטרה המרכזית שהגדיר לעצמו היא: 'להחדיר בליבות הכל, שידע האדם מהי חובתו בעולמו'. מיקום הישיבה נבחר בעיר נובהרדוק, ועל שמה הישיבה נקראה.

יסודותיה של הישיבה הם שאין ללכת באמצע. צריך להשתחרר מהרצונות, התאוות, הגופניות והחומריות, ויש להידבק אך ורק בתורה וברוח. יש לשבור את כל המידות בלי להשאיר מהם שום נטייה ושורש. הנגיעות הורסות את שיקול הדעת למידות ולמעשים, ועל כן יש להיזהר מאוד מכל נגיעה ולבטל אותה (לדוגמא: אם מצא שהנגיעה שלו היא כבוד - צריך לבזות את עצמו עד שהיא תתבטל). וכן שיטה זו קיצונית בסוגיית הביטחון, והיא גורסת שכמעט ואין לעסוק בהשתדלות, אלא רק ביטחון. לימוד מוסר בסערת נפש- ברעש, ולמשך שעות רבות. וכן יש להתפלל ברעש. על התלמידים להתאגד בחבורה.

בשנת ה'תרע"ו (1915) עבר יחד עם הישיבה לעיר הומל, שהייתה רחוקה יותר משדה הקרב. בשנת ה'תרפ"ט (1919) עבר עם חלק מתלמידיו לקייב לחזק את הפליטים שנמצאו שם. התנאים הסניטריים היו קשים ורבים נספו במגפה. רבינו ניסה לסייע לחולים, אך נדבק בעצמו והשיב את נשמתו ליוצרה. נפטר ב-י"ז כסליו ה'תרפ"ט (1919) בקייב שבאוקראינה. חי כ-69 שנים. לאח"מ הועלה ונטמן בחלקת הרבנים האשכנזים שבהר המנוחות בירושלים.

אביו: ר' שלמה זלמן. **אשתו:** בתו של ר' יעקב שטיין **מרבותיו:** ר' ישראל סלנטר, ר' אברהם שינקר, ר' שמחה מרדכי זיסקינד זיסל זיו (ה'סבא מקלם'). **מתלמידיו:** ר' אברהם יפה'ן (חתנו), ר' ישראל יעקב ליובצ'נסקי (חתנו), ר' יהושע לב (ר"י נובהרדוק בלובר), ר' יואל ברנצ'יק (ר"י נובהרדוק בצריצין), ר' אברהם זלמנ'ס (ר"י נובהרדוק ברוסטוב), ר' דוד בליאכר (מקים רשת ישיבות "בית יוסף" ברחבי פולין ור"י בית יוסף במזריץ'), ר' יעקב ישראל קניבסקי (הסטיפלר, ר"י בית יוסף בבני ברק), ר' שמואל וינטרוב (ר"י בית יוסף בפניסק), ר' אהרן וינשטיין (ר"י בית יוסף בתל אביב), ר' הלל ויטקינד (מייסד ישיבת בית יוסף בתל אביב), ר' חיים אפרים זייצ'יק (ר"י בית יוסף בבוצ'אץ'), ר' ירחמיאל אליהו בוצ'קו (ר"י עץ חיים במונטרה), ר' דוד בודניק, ר' שלמה בלוך, ר' קלמן גולדברג. **חתניו:** ר' אברהם יפה'ן (ראש ישיבת נובהרדוק), ר' רפאל אלטר שמואלביץ (רבה של סטוצ'ין), ר' ישראל יעקב ליובצ'נסקי (משגיח בישיבת אהל תורה), ר' ראובן סילבר (שליוואנסקי). **מספריו:** ימדרגת האדם- שני חלקים.

באחד מימי השישי היה רבינו בדרכו לעיירה מרוחקת, שבה תכנן לשהות במהלך השבת. כשהגיעה העגלה ליעדה, פנה לחפש אכסניה, שבה ישהה בשבת. כשהגיע לשם, הוכנס לחדר, שבו השתכן יהודי נוסף. מיד כשנכנס רבינו, התחיל את הכנותיו לשבת, שכן השעה הייתה מאוחרת. הוא הוציא את בגדי השבת שלו וחפץ מברשת ע"מ לנקותם, אולם זו לא נמצאה. שכנו לחדר שראה את חיפושיו הגיש לו את המברשת שלו. רבינו נטלה בתודה, ניקה את חליפתו ופנה לשאר ההכנות. כשחזר לחדר, רצה להחזיר את המברשת לבעליה, אולם שכנו כבר יצא לביה"כ.

הוא הניח את המברשת בצד יחד עם דברי המוקצה שלו ויצא לתפילה. כך עברה השבת, כשהמברשת ברשותו. **בצאת השבת, כשחזר רבינו לאכסניה, נוכח הוא לראות, שהיהודי כבר יצא לדרכו, והמברשת נותרה בפינת החדר. הצדיק היה מודאג עד מאוד. כיצד ימצא על בעלי המברשת ע"מ להחזיר לו את הפיקדון? הוא לא ידע דבר על היהודי מלבד שמו ושם משפחתו (שלמה לוי), אותם בירר אצל בעל האכסניה.**

עברו שנתיים מאותו מקרה, ורבינו הסתובב בכל רחבי רוסיה, כשהוא מקים סניפים לישיבתו בערים השונות. בכל מקום אליו הגיע לא שכח לשאול אודות בעל המברשת. מנסה נואשות להשיג מישהו, המכיר אותו שידע לומר עליו פרטים מזהים. פעם אחת הגיע לפתרון חלקי של התעלומה. באחת העיירות פגש אדם, שאמר שהוא מכיר את אותו יהודי והוא מתגורר במוסקבה. אולם לא ידע היכן בדיוק מתגורר.

"מי שעזר לי להגיע לידיעה הזאת, יעזור גם להגיע לאותו יהודי ולהחזיר את המברשת" אמר באמונה וביטחון. חלפו שנתיים נוספות והמברשת עדיין מלווה אותו לכל מקום אליו הוא מגיע והרב חוקר ודורש למצוא את בעל המברשת. כך עברו להם שבע שנים! יום אחד נסע ברכבת כשצוררו בידו. לידו ישב יהודי, וכיוון שהדרך הייתה ארוכה פתחו השניים בשיחה. תוך כדי שיחה שאל הרב את היהודי היכן הוא מתגורר והלה השיבו במוסקבה. "במוסקבה?!", שאל בשמחה. "ואולי מכיר אתה יהודי בשם ר' שלמה לוי?" - "בודאי", ענה היהודי, "הוא שכן שלי!"

"ברוך ה'!", אמר הרב ואנחת רווחה פרצה מפיו. למראה פליאתו של אותו יהודי, הוציא רבינו מאמתחתו מברשת ישנה והגישה לו. הלה הביט בפליאה ולא הבין מדוע הרב הוציא מברשת. חלפו שניות אחדות והרב פתר את סקרנותו. "עכשיו אני ממנה אותך שליח להחזיר את האבידה, שהייתה מופקדת אצלי שבע שנים!"

הרב רפאל חיים שלמה הימן זצ"ל - נולד בשנת ה'תרנ"ב (1892) בפאריץ' שלייד מינסק. בצעירותו למד בישיבת 'כנסת בית יצחק' בסלבודקה ובישיבת ה'חפץ חיים בראדין' ונדע בשם 'העילוי מפאריץ'. לאחר נישואיו (בזמן המלחמה) כיהן כר"מ בישיבת קרמנצוג' ולאחר שנאלץ לעזוב בגלל הסובייטים כיהן זמן מה בישיבת סמילוביץ (עפ"י בקשת ה'חפץ חיים' ולימד בתנאים קשים ביותר). בשנת ה'תרפ"ג (1923) נענה לבקשת ר' אלחנן וסרמן הי"ד לשמש כר"מ בישיבת 'אהל תורה' בברנוביץ, ובשנת ה'תרפ"ז (1927) נעתר לבקשתו של רבי חיים עוזר גרודז'נסקי לכהן כר"מ בישיבת 'רמיילס' בוילנה.

לאחר פרישת הרב חיים דוד ליבוביץ מראשות ישיבת תורה ודעת בברוקלין, חיפשו מנהליה ראש ישיבה חדש. לשם כך פנו אל הרב חיים עוזר גרודז'נסקי שהמליץ על רבינו כמתאים לתפקיד. הרב הימן קיבל את המינוי, ובאייר ה'תרצ"ה (1935) עבר לויליאמסבורג שבארצות הברית ושם שימש כראש ישיבת 'תורה ודעת'. ממיסדי וראשי 'אגודת ישראל' באמריקה ושימש גם כסגן נשיאה וכן היה פעיל ביסוד 'תורה ומסורה'. שימש כחבר מועצת גדולי התורה.

הרב הצטיין מאוד במידותיו וגילה עמקנות בלימוד. אהוב וחביב מאוד בכל החוגים. למרות חריפותו העצומה הדריך את תלמידיו בדרך 'ישרות עומק הסברא', שלא להטותם מהדרך הסלולה. סבל הרבה למען הרבצת התורה, ואף לאחר שחלה והיה מדוכא ביסורים גדולים התמסר לתורה ויראת ה' באופן נפלא. נפטר בי"ז בכסלו ה'תש"ה (1944) ונקבר למחרת בניו יורק. חי כ-52 שנים. מילא את מקומו הרב ראובן גרודז'נסקי (שמסר את השיעורים הכלליים) ומאוחר יותר שימש גם הרב יעקב קמנצקי (שמסר את השיעורים היומיים).

אביו: ר' יחיאל מיכל. **חמיו:** ר' אברהם (חתניו היו הגאונים ר' שמחה זיפל, ר' נחמיה אב"ד בוצלאוו ור' אליעזר יצחק ברמאן). **אשתו:** בת ר' אברהם מוולוז'ין (נישא בשנת ה'תרע"ח [1918]). לאחר פטירת רבינו נישאה לר' איסר יהודה אונטרמן שכיהן כרב הראשי האשכנזי של ארץ ישראל). **מרבותיו:** ר' ברוך בר ליבוביץ (ראש ישיבת 'כנסת בית יצחק'). **מתלמידיו:** ר' מיכל יהודה לפקוביץ, ר' אליהו שמחה שוסטל (ראש ישיבת 'בית בנימין סטמפורד' ומח"ס 'חמד שמחה'), ר' שלמה קרליבך. **ילדיו:** לרב לא היו ילדים. **מספריו:** יחידושי רבי שלמה - לוקטו ע"י תלמידו הרב חיים גרודז'נסקי (חידושו פורסמו בירחון 'כנסת ישראל' בוילנה, ובירחון ה'מתיבתא' של ישיבת 'תורה ודעת').

על מנת להבין מעט מגדלותו של רבינו, כדאי לציין את דברי רבו המובהק הגאון ר' ברוך בר ליבוביץ זצ"ל שכתב אליו בברכה לרגל התמנותו לראש ישיבת תורה ודעת בזה הלשון: "כדאים היו כל החבלי לידה, של אמי ע"ה להעמיד תלמיד כמותך".

רבינו, שהיה מגדולי תלמידי ר' ברוך בער זצוק"ל, נפטר צעיר לימים כבן חמישים שנה, והוא ערירי ללא בנים, ובימי 'השבעה' לא היה את מי לנחם, רק את אשתו הרבנית. תלמידיו הרבים קיימו מניינים בביתו בזמן השבעה, והיו אח"כ מנחמים את הרבנית והולכים לדרך. פעם אחת, לאחר התפילה עת ישבו התלמידים בדומיה, נכנסה הרבנית מהחדר הפנימי, נעמדה בפתח וביקשה את רשות הדיבור, וכה אמרה: "אתם שמעתם מבעלי הגדול שיעורים רבים בגמרא ובהלכה, כעת שמעו נא ממני שיעור במידות! שיעור זה תלמדו, ממה שאספר לכם, על בעלי ר' שלמה זצ"ל מתוך חייו האישיים שחי עמי". כולם כרו אוזנם כאפרכסת, והרבנית המשיכה ואמרה:

"דעו לכם, כי בעלי זצ"ל, חי איתי כעשרים ושש שנים בלא בנים, כפי שמוכן מאליו, הרי בדרך הטבע, במצב כזה שאין לבני הזוג ילדים, נוצרים חיכוכים ונערמות טענות בלב וכו' - וכמובן, המצב רוח בבית ירוד, מה שגורם לכך שהכבוד ההדדי, לא שלם. ועתה, מעידה אני על בעלי ז"ל, שבכל העשרים ושש שנים, עד יומו האחרון, ועד רגע הפטירה, לא שמעתי ממנו ולו מילה אחת, שיכולה הייתה להתפרש כאילו ישנה איזה תרעומת או איזה תביעה כלפיי, והשלום והשלווה, הכבוד והאחוה, שררו בינינו כל חייו, כמו בשנה הראשונה לנישואינו!!".

"ועוד יתרה מזאת, שהיו פעמים, כאשר מיהרתי לצאת, ולפיכך לא הכנתי בשבילו ארוחת ערב, לא די שלא הקפיד, אלא שכאשר חזרתי הביתה, היו על השולחן שתי חתיכות עוגה, ולצידן שני כוסות קפה, והקומקום היה חם, מוכן למזיגה. הכל ערוך ומסודר בשבילי!! הנה שמעתם ממני, שיעור במידות מהנהגות של בעלי זצ"ל!!", סיימה הרבנית את דבריה. כל זאת סיפר הגה"צ ר' משה אהרן שטרן זצ"ל שהיה מתלמידיו.

"חסו של רבינו לכל תלמיד היה מופלא, הוא פנה לכל תלמיד בלשון כבוד: "אתם" - כפי שפונים לאדם חשוב, שיחתו עם תלמידיו הייתה כדבר איש אל רעהו, מעולם לא שמעו ממנו ביטוי של התנשאות על איזה תלמיד - למרות שהיו צעירים ממנו בעשרות שנים. כאשר תלמיד שאל, הקשיב לו הרב במתינות, עיניו המאירות היו מעודדות לשאל ותומכות בתלמיד הצעיר לסדר דבריו ובהירות, משסיים לשאול, אם הייתה השאלה שייכת לגוף העניין והסוגיה, היה חוזר עליה. מוסיף בה ומרחיבה לבארה ולהסבירה, כשהוא משבח את התלמיד על שאלתו לעניין והבנתו הברורה.

תלמיד אחד, שהגיע זה עתה ללמוד בשיעורו של רבינו, רצה להוכיח את עצמו וכוחו בהבנת הגמרא, ובהזדמנות הראשונה בשעת השיעור שאל שאלה - שעצם השאלה וסגנון הצעתה העלו בת שחוק אצל שומעי השיעור האחרים, אולם הצדיק חיזקו ועודדו, וחזר על שאלתו כשהוא מסבירה בטוב טעם ודעת... ממעשה קירוב זה גדל התלמיד עד שפרח לאילנה רברבא בישראל. לא לחינם העיד עליו הגאון רבי חיים עוזר באגרותיו, כי התלמידים נמשכים אחריו בלב ונפש, והינו אהוב וחביב אצלם.

האדמו"ר הרב ברוך ממז'בוז' צ"ל נולד בשנת ה'תק"ז (1757) בטולצ'ין. בצעירותו גדל אצל סבו הבעש"ט הקדוש. בהיותו כבן שבע הסתלק הבעש"ט הקדוש. לאחר מכן למד אצל ר' דב בער ממזריטש ואצל ר' שפירא פנחס מקוריץ. כשהיה בן י"א שנה, היה בקי בכל חדרי התורה ש"ס בבלי וירושלמי וכו', וכשהיה בן י"ב היה בקי בכל חדרי סתרי תורה. לאחר נישואיו ישב באוסטראה אצל חותנו אולם לאחר תקופה קצרה ירד חותנו מנכסיו, ורבינו חי בדוחק. רבינו הסתיר עצמו, אולם רבו ר' מנחם מנדל מוויטבסק ציווה עליו להנהיג את העדה, ואכן בשנת ה'תקל"ז (1777) לאחר עליית רבו לארץ החל לשמש כאדמו"ר בטולצ'ין. בשנת ה'תקמ"ח (1788) עבר למז'בוז'.

גדולי הדור היו נוסעים אליו בביטול גמור. **זכה לגילוי אליהו הנביא בהיותו כבן ארבע שנים בלבד והבעש"ט היה מתגלה אליו אף לאחר פטירתו וכן מקובל כי רשב"י הקדוש התגלה אליו.** לעיתים היה מבזה או מקלל אדם לצורך המתקת דינים מעליו. נודע בתפילותיו ובאמירת שיר השירים שהיה מרעיש עולמות. ידע מחשבות אדם. **בעל רוח-הקודש. כל רז לא אניס ליה.** בשמים אמרו דברי תורה משמו. העידו עליו צדיקי דורו שידע את כל הזוה"ק בע"פ וגם ידע לפרשו באופן האמת, וכן אמרו עליו, שיש לו שורש נשמת שלמה המלך. נפטר בי"ח כסליו ה'תקע"ב (1811). רבינו ור' יוסף מפיאמפלי קיבלו עליהם להיפטר כדי לבטל קטרוג גדול שהיה על עם ישראל. חי כ-54 שנים. ציונו באוהל הבעל שם טוב. את מקומו במז'בוז' מילא חתנו ר' יצחק מיאמפולי ואת מקומו בטולצ'ין חתנו ר' דוב בער.

אביו: ר' יחיאל מיכל אשכנזי. **אימו:** מרת אדל. **סבא (מצד האם):** ר' ישראל (הבעל שם-טוב). **נשותיו:** בת ר' טוביה קטצקש מאוסטראה (זיווג ראשון- ממנו נולדו לו 4 בנות), בת ר' אהרן מטיטיוב (זיווג שני). **מרבותיו:** ר' ישראל (הבעל שם-טוב), ר' דב בער (המגיד ממזריטש), ר' פינחס שפירא מקוריץ, ר' מנחם מנדל מוויטבסק. **מתלמידיו:** ר' דוד שלמה מטולצ'ין, ר' משה צבי גוטרמן מסאווראן. **בנותיו:** מרת ריזל (נישאה לר' דב בער מטולטשין), מרת אדל (נישאה לר' יעקב פנחס מלעטשוב), מרת חנה חיה (נישאה לר' יצחק מיאמפולי) ועוד בת. **מספריו:** **בוצינא דנהורא-** מדבריו ותורותיו.

רבינו היה איש קדוש ונפלא מאוד. כאשר נולד לאימו הרבנית אדל בת הבעש"ט הק', אמר עליו זקינו הבעש"ט הק': "הילד הזה הוא פלא. הילד הזה הוא חידוש". וכן אמרו עליו גם המגיד הק' ממזריטש זי"ע ועוד צדיקים. והיה חביב מאוד בעיני זקנו הבעש"ט, ובעודו ילד כבן שבע שנים הסתלק הבעש"ט הק', **אבל היה מתגלה אליו גם מעולם האמת, והראה לו חביבות יתירה.**

פעם אחת באו האדמו"ר ר' שלמה הלוי סג"ל מקארלין עם האדמו"ר ר' משה צבי מסאווראן ועוד כמה צדיקים להסתופף בצל רבינו, ור' שלמה מקארלין, שהיה הגדול שבהם, פתח את הדלת ושוב סגרה, כן עשה כמה פעמים. כאשר שאל אותו הרה"ק מסאווראן מה פשר הדבר, אמר, כי הבעש"ט הק' מבקר עכשיו את נכדו (רבינו) מעולם העליון, ויושב סמוך לו, ומסלסל בפאותיו בחביבות יתירה, **לכן הוא ממתין, עד שהבעש"ט יגמור ביקורו אצלו, ואז הם יוכלו להיכנס אליו.** (מפי כ"ק האדמו"ר מטאהש)

רבינו גדל בביתו של רבי פינחס שפירא מקוריץ בזמן מגוריו באוסטראה. פעם אחת שכב רבי ברוך לנוח על המיטה, ורבי פינחס כינס את אנשי ביתו ואמר להם: "הביטו וראו דבר חידוש". **הניח רבי פינחס את ידו על המזוזה וכיסה אותה, ומיד באותו רגע החל רבי ברוך להתנועע כמקיץ משנתו.** הסיר רבי פינחס את ידו, ורבי ברוך חזר למנוחתו. כך עשה כמה פעמים, והנאספים ראו בפליאה כיצד בכל פעם שהמזוזה מתכסת, מקיץ רבי ברוך משנתו. אמר רבי פינחס: "ראו, **עד היכן מגיעה קדושתו של רבי ברוך, שגם בשנתו אינו מסיח דעתו אף רגע מדבקות השם.**"

כאשר רבינו החל להנהיג כאדמו"ר ור' יעקב יוסף כ"ץ מפולנאה (בעל ה'תולדות יעקב יוסף') שמע על דבר הנהגתו של נכד רבו הבעש"ט הק' חפץ היה לתהות על קנקנו ונסע אל רבינו. שמח מאוד רבינו על בואו, כי פעם אחת כשהיה תינוק והחזיקו זקינו הבעש"ט הק' בידו ושוחח בדברי תורה עם תלמידיו הק'. לפתע נכנסה אימו ונטלה אותו מידי זקנו. ולכן לא שמע את החלק השני של התורה, והיות שר' יעקב יוסף היה בין השומעים מבקש הוא ממנו שיאמר לפניו את החלק השני, ואמר לו ר' יעקב יוסף, שאם יאמר את החלק הראשון ימשיך הוא בחלק השני **וחזר רבינו בפניו, מה ששמע בהיותו תינוק ור' יעקב יוסף השלים לו את הדברים.** (מילין קדישין)

פעם בשב"ק פרשת בחוקותי שהה רבינו בעיר אחת, והתאספו שמה הרבה חסידים וביניהם גם ר' משה צבי מסאווראן. בשולחן הטהור בליל שב"ק אמר רבינו דברי תורה נשגבים, ופירש מ"ב פירושים על תיבת בחקותי, והחסידיים והרה"ק מסאווראן בתוכם חזרו יחדיו על כל המ"ב פירושים, כדי שלא ישתכחו מהם. בסעודת יום שב"ק אמר רבינו עוד מ"ב פירושים אחרים על תיבת בחוקותי, וחזרו החסידים ושינו כל פ"ד הפירושים יחד, כדי לזכור אותם היטב.

במוצאי שבת, כאשר רצו לרשום הדברים, נשכח מהם הכול, ואף אחד מן החסידים לא זכר אפילו מילה אחת מכל דברי התורה שנאמרו, וליבו של הרה"ק מסאווראן נשבר מזה, כי חשב, שבוודאי עוונותיו גרמו לו את כל זאת, ונכנס אל רבינו ובכה לפניו, אמר לו רבינו, שאין לו להצטער על זה, כי מן השמים היה כן, **כי לא ניתנו פירושים אלו לכותבם על גליון וספר, רק לשעתו נתגלו לו לאומרם בעוה"ז, ואחר כך הוצרכו להשתכח. פעם אחת פירש מאמר אחד שבספר הזוה"ק, והתגלה אליו רבי שמעון בר יוחאי ואמר לו: "עתה כיוונת בפירושך אותה הכוונה, והפירוש אשר כיוונתי באותו מאמר". (האדמו"ר מטאהש)**

דועה העובדה מהרה"ק משפיטיווקא שנסע פעם לארצות המערב, בהגיעו לעיר אחת נכנס לחכם הספרדי שהיה המרא דאתרא שם, שאלו: "מאין אתם?"- השיבו: "מפולין", שאלו החכם: "מה שלום הרה"ק ר' ברוך ממז'בוז'?", התפלא הרה"ק משפיטיווקא והביע תמיהתו בפניו: "איך הנכם מכירים את הרה"ק ר' ברוך הלא גר הוא במרחק אלפי פרסאות מכאן?", השיבו החכם: "אל ייפלא בעיניך הדבר, שאכן לא זכית לראותו מעולם, אולם בשמיים שומע אני תמיד, שאומרים דברי תורה בשמו". (כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מצאנז)

רבי דובער זצ"ל הידוע כמגיד ממזריטש: נולד בעיירה לוקאטש שליד העיר רובנו בשנת ה'תס"ד (1704). למשפחתו היה כתב יחוס עד ר' יוחנן הסנדלר. כבר בגיל צעיר ניכרו בו כשרונות נעלים ובהתמדתו העצומה. למד בתחילה בלבוב (למברג). לאחר שנישא שימש כמלמד במזריטש והחל ללמוד את תורת הקבלה. שימש מגיד בטורשין, בקוריץ ובדובנא. ניחן במתק שפתיים ובכשרון השכנוע. לאחר פטירת הבעש"ט נבחר לממלא מקומו והתיישב במזריטש שהפכה למרכז החסידות. אלפים נהרו לשמוע תורה מפיו.

הבעש"ט התבטא פעם על ר' דב: "יודע אני כי הדב הזה אין לו רגליים (הרב היה נכה ברגליו), אבל יש לו ידיים רחבות, לקרב בהן את הלבבות, ומסוגל הוא לאחד תחת הנהגתו את כל אלה הנאמנים לחסידות". שהפיצו את תורתו ברחבי אירופה. בעל רוח-הקודש. גאון בנגלה ובנסתר. רבים פנו אליו ונושעו.

מסופר כי טרם פטירתו, ב-י"ז כסלו ה'תקל"ג אמר לבעל התניא כי בשלושת ימי חייו האחרונים, רואה האדם רק את דבר ה' הנמצא בכל דבר גשמי. כעבור יומיים, תפס המגיד בידיו של ר' שניאור ואמר לו: "י"ט בכסלו הוא ההילולא של שנינו". בטהרתו, האדמו"ר הזקן ביקש שיניחוהו ויטבול הרב בעצמו, וכך היה, המגיד לאחר פטירתו טבל שלוש פעמים! נפטר ב-י"ט כסליו ה'תקל"ג (1772). ציונו באניפולי. חי כ-68 שנים.

אביו: ר' אברהם (מיוחס עד לר' יוחנן הסנדלר). **אימו:** מרת חווה. **אשתו:** מרת קיילא (בתו של ר' שלום שכנא). **בנו:** ר' אברהם המלאך. **מרבתי:** ר' יעקב יהושע הירש פאלק (בעל ה"פני יהושע"), ר' ישראל הבעל שם-טוב.

מתלמידיו: ר' אהרון הגדול מקרלין, ר' שמואל-שמלקא, ר' פנחס לוי הורביץ (בעל ה"הפלאה"), ר' לוי יצחק מברדיטשוב, ר' מנחם נחום מצרנוביל, ר' שניאור זלמן מלאדי (בעל ה"תניא"), ר' יעקב יצחק הורביץ ("החווה מלובלין"), ר' אלימלך מליז'נסק (בעל ה'נעם אלימלך'), ר' שלמה מקרלין, ר' שלמה לוצקר, ר' אברהם חיים, ר' אשר צבי מאוסטראה ועוד רבים.

מספריו: לוקטו ע"י תלמידיו ובייחוד ע"י ר' שלמה מלוצק: **מגיד דבריו ליעקב יאור תורה יאור האמת יכתבי קודש ילקוטי אמרים יתורת המגיד ממזריטש**

פעם אחד ישב אצלו אחד מתלמידיו ימים רבים והיה נחפז לנסוע לביתו, ולא נתן לו רשות, פעם אחת הפציר התלמיד ברבינו מאוד, עד שנתן לו רשות, ואולם הזהירו ואמר לו: "לך לשלום, רק שמור על חפצך שלא יגנבו ממך בדרך". התלמיד שמע את דברי הרב, השתומם ונסע לדרכו.

הלה יצא וכבר ביום הראשון מנסיעתו לן בלילה במלון אחד, והנה בקומו בבוקר מצא את עצמו בלי לבוש אחד, כי הכול נגנב ממנו, וחזר בפחי נפש בחזרה למזריטש וסיפר לרבינו, מה אירע עימו.

רבינו הביט בו ואמר: "הן אמרתי לך, שתשמור את חפצך בדרך, לבל יגנבו ממך", והוסיף ואמר לו: "אל תדאג כלל, אחזיר לך חפצך בשלימות, לך אל מקום פלוני בערך רחוק פרסה אחת מהמלון ותמצא שם איש אחד וכה תארו, ותאמר לו: 'רבינו ציווה שתחזיר לי החפצים שגנבת בלילה במלון הזה', ובוודאי יחזור לך בשלימות.

התלמיד לא איחר לעשות כן, שכן ידע כי רבינו בעל רוח-הקודש, ואכן מצא את האיש, כפי שרבינו סיפר לו ואמר לאיש, כפי מה שציווה רבינו. הלה השתומם מאוד מדבריו, הודה מיד ואמר: "אמת הוא כדברי רבך, הגניבה היא אצלי ואני אחזיר לך את הכל בשלימות, אולם רצוני להחזיר את החפצים ליד רבך דווקא, כי יש לי שאלה קטנה לשאול ממנו", ונסעו שניהם ביחד.

כשהגיעו לפני רבינו, אמר האיש: "אדוני איש אלקים, הנה האמת היא, שהגניבה בידי, אך לא אחזיר דבר, עד אשר כבודו ישיב לי על שאלתי, שאשאל מפי הקדוש", ואמר, "הנה אני רואה, שאיש אלקים קדוש הוא, אשר ה' נתן לו עיניים זכות וטהורות לראות מרחוק, אך זה אשאל מכבודו, הלא טוב היה, שיסתכל בעת הזה בדבר שבקדושה ולא להשפיל ראייתו הטהורה בדברים שפלים כאלו לראות, איך הגנבים גונבים".

אמר לו הצדיק: "בני, יפה שאלת ואשיב לך על שאלתך ותמיהתך. האמת אגיד, שבעת שהייתי בבית-הכסא, שהוא מקום שאסור להרהר בדבר שבקדושה, וכן איני מהרהר אף בדברי חול, בזה הזמן ראיתי איך שלקחת את החפצים של תלמידי". והחזיר לו החפצים שלו בשלימות. (סיפורים נוראים)

וְנוֹעַם הַיָּמִים וְהַיָּמִים
וְנוֹעַם הַיָּמִים וְהַיָּמִים
וְנוֹעַם הַיָּמִים וְהַיָּמִים
וְנוֹעַם הַיָּמִים וְהַיָּמִים

הרב יצחק הוטנר זצ"ל הידוע בשם ה"פחד יצחק": נולד בוורשה בשנת ה'תרס"ה (1906). למד בצעירותו בישיבת סלובודקה שבעיר קובמה בליטא. כבר שם הוכר כ"עילוי", ונשלח לחזק את הישיבה אשר הוקמה בארץ ישראל בעיר חברון. בעקבות הטבח בחברון ומאורעות תרפ"ט חזר לוורשה, ועבר לזמן קצר ללמוד פילוסופיה באוני' ברלין. בשנת ה'תרצ"ה (1934) חזר לישראל ולאחר שנה נוספת עבר להתגורר בברוקלין שבניו יורק. בשנת ה'תרצ"ח (1938) בהיותו כבן 32, ייסד את ישיבת 'רבנו חיים ברלין'. הוא שילב בישיבה מוטיבים חסידיים וליטאיים, נהג לשלב דרשה לימודית ופילוסופית בטיש חסידי ושירה.

בשנת ה'תש"א (1940) הקים ישיבה נוספת לצעירים בוגרי תיכון, אשר הצטרפו אליה מאות תלמידים. הרביץ תורה קרוב ליובל שנים. העמיד דורות של תלמידים. היה להם לאב. נפטר ב-כ' כסליו ה'תשמ"א (1980). חי כ-75 שנים. ציונו בהר הזיתים.

בתו (היחידה): ברוריה. **חתנו:** ר' יהונתן דוד (עומד כיום בראשות ישיבת "פחד יצחק" שבישראל).
אביו: ר' חיים יואל. **מספריו:** **פחד יצחק**- סדרת ספרים המשלבת דרוש ורעיונות הגותיים בסגנונו של המהר"ל מפראג **יתורת הנזיר**- על מסכת נזיר **יבלבבי משכן אבנה**- שיר

בין העירות, ברחבי פולין הגדולה, סובב הכול עני ומוכר מיני סדקיות: חוטים, מחטים, בדים מעטים, מספריים ושאר חפצי תפירה ומיני סדקית הדרושים בכל בית. כל השבוע הסתובב ר' חיים יואל הרוכל בין הכפרים ורק לשבתות חזר הביתה, למשפחתו האהובה. עני ובודד הוא הרוכל. במשך כל השבוע מסתובב הוא בין גוים. בגדיו פשוטים ובלויים, מתפרנס הוא בקושי ובדוחק. אך בשבתות- אין עשיר ומאושר ממנו! ביום שישי בצהרים, כשמגיע הוא הביתה וכסף דל בכיסו, מקבלת אותו אשתו הצדיקה במאור פנים. רצה היא לחנות, קונה בפרוטות שהביא מצרכי מזון בסיסיים ומכינה מהם מעדני מלכים.

ובינתיים, מנקה הרוכל את עצמו מכל הזוהמה, שדבקה בו בזמן שהסתובב בין הגוים, משליך לפינה את שק הרוכלים אשר לו-לפחות ליממה זו, והופך להיות ר' חיים יואל! ואז הוא נוטל בידו הגדולה את ידו של יצחק, בנו היקר והמחונן ויוצא איתו לבית הכנסת, להתכונן לקראת שבת המלכה. הרבה נחת מסב הילד יצחק לאבא. **בדיוק לבן כזה התפלל הרוכל, ורק למענו עמל הוא כל ימות השבוע. בן שלומד תורה בשקידה ובאהבה,** בן שמבין שגם אם אבא אינו יכול ללמוד תורה כל היום, כמו שהוא רוצה בעמקי ליבו- גם שם, בין הכפרים, כשמשנן הוא משניות בעל פה, מתפלל הוא בלבו, כל הזמן שבנו הקטן ילמד בחדר בשקידה. זוהי משאת נפשו, זה מה שממתיק את שעותיו הקשות.

שבת המלכה פרשה את כנפיה. מחלונות הבתים של יהודי הכפר מאירות שלהבות הנרות. תפלה חמה בקועת מלבו האהוב של הרוכל העני. שבוע שלם לא זכה להתפלל תפילות בציבור. בכפרים הסמוכים גרים יהודים בודדים, אם בכלל, ובמשך השבוע מתפלל הוא תמיד יחידי. השבת יצאה. הרוכל אוסף את סחורתו, נושק ליצחק ויוצא לשבוע נוסף של עבודה ועמל. אך לפני הפרדה הוא אומר: **"צדיק שלי, תלמד טוב השבוע. תלמד גם בשבילי!"** הנער יצחק ואמא נשארים בבית. אין להם הרבה אוכל וגם בגדים מעטים להם. אך די להם בזאת, מסתפקים הם במועט. אמא מכינה בכל יום לבנה אוכל מזין, מדברים מעטים זולים שהיא משיגה. יצחק יודע, שאבא עובד קשה מאד כדי לפרנס אותם, ובעיקר- שיהיה להם די כסף לשלם למלמד של החדר, כדי שיוכל ללמוד תורה.

בלילה, כשהנער יצחק הולך לישון, יושבת אמא המסורה לאור מנורת הנפט ומתקנת את בגדיו. עוד מעט מגיע החורף, ואין לו מעיל. **אמא מוציאה סוודר ישן. היא כבר תסתדר בלעדיו. אבל שחס וחלילה שלבנה יצחק יוצא לשבוע נוסף של עבודה ועמל. הוא לא יוכל, חלילה, ללמוד היטב, ואמא מעדיפה שלה יהיה סוודר פחות מחמם- העיקר שהילד הקטן שלה יצליח ללמוד היטב.**

יום אחד, כשהגיע הנער יצחק בצהרים הביתה מהחדר, ראה על השולחן חבילה פתוחה, וממנה מציץ בגד פרחוני. "מה זה, אמא?" שאל. "היום כשהיית בחדר", סיפרה אמא, "הגיע סטפן, הגוי שגר ברחוב הסמוך. הוא אמר לי, שהוא פגש את אבא באחד הכפרים, ואבא מסר לו חבילה בשבילנו. בחבילה היה מכתב וגם שמלה חדשה בשבילי".

אמא הביטה בבנה ואמרה: "הכול כדאי שתלמד תורה ותהיה תלמיד חכם!". "אמא", שאל הנער, "מתי תחדשי את השמלה החדשה?". "יצחק שלי, שאלה לפתע אמא: "איזו מסכת אתה לומד עכשיו בחדר?"- "מסכת בבא קמא", ענה ואינו מבין, מה קשורה המסכת לשמלה החדשה. "ומתי תעשו, בעזרת ה' סיום?", שאלה אמא, "בעזרת ה', בעוד חודש נסיים את המסכת", ענה. "בעוד חודש, אם ירצה ה', ביום שתעשה סיום מסכת, אני אהיה כל כך שמחה - ואז אני אחדש את השמלה!" אמרה אמא, כשעיניה נוצצות מאושר.

באותו יום נכסף היא לא תשמח על השמלה היפה, שבעלה שלח לה, אלא יתמלא לבה שמחה עד גדותיו על הבן היקר שלה, שיעשה בעזרת ה' סיום מסכת. ואז, מתוך שמחה של מצווה, תברך "שהחיינו" על השמלה החדשה. היא קיפלה את השמלה, הכניסה אותה לתוך שקית הנייר והניחה אותה בארון למשמרת. ותוך כדי כך התפללה על יצחק שלה, שיהיה תלמיד חכם. היו אלה תפילות, שהתפללה אמא כשבישלה לילד שלה אוכל, כשגזרה את הסוודר שלה ותפרה לו ממנו מעיל. וגם עכשיו, כשמרמה את השמלה. אותן תפילות התפלל גם אבא, שהסתובב בין הכפרים להביא לביתו אוכל. אותן תפילות ליוו את הנער כל השנים, עד שהגיע להיות הגאון רבי יצחק הוטנר בעל ה"פחד יצחק". בנוסף לתפילות העיד הגאון, כי מעשה אימו השפיע עליו רבות וגרם לו לנצל את זמנו בלימוד התורה הקדושה וזכה להעפיל.

מספרים, כי פעם ראה את הצדיק ר' יצחק הוטנר אחד מרבני הישיבה, כאשר הוא לומד לבדו ומדבר אל עצמו. הלה פנה אל הצדיק והביע את תמיהתו ושאל: "למדנו רבנו, מדוע כבוד הרב אינו לומד עם חברותא אלא לבד?". על כך ענה ר' יצחק: "ביקשתי לקבוע חברותא, רק עם מי שאינו מאחר לסדר, ואני מצאתי לי ללמוד עם היצר הרע, שכן הוא לעולם לא מגיע באיחור...".

האדמו"ר יוחנן מקארלין-סטאלין זצ"ל: נולד בשנת ה'תר"ס (1899) בסטאלין. צאצא לר' אהרון מקארלין. מצעירותו התבלט בפיקחותו ובחריפותו. עבד את בוראו ללא שום פניות, בלתי לה' לבדו. לאחר השואה ב-כ"ג אייר ה'תש"ו (1945) עלה לארץ ישראל. בשנת ה'תש"ח (1948) עבר לארה"ב.

רוב חסידי קרלין בעולם מילאו אחר דבריו. פעל מתוך מטרה לאחד את כל חסידי קרלין שבארץ ישראל לקהילה אחת שתפעל תחת מרותו. פיתח את החצר והקים מרכזים חדשים וגדולים בארצות הברית ובארץ ישראל. **מלומד בניסים.** רבים פנו אליו ונושעו. פעל בין השאר, להשלים ולהשכיח שלום בין ישיבת "בית אהרן" לישיבת "פאר ישראל" וקראה בשם "בית אהרן וישראל", שהוא שילוב שמן של שתי הישיבות שפעלו בארץ עד אז.

בשנת ה'תשי"ד (1953) ביקר שוב בארץ ישראל ושהה בה עד לאחר ראש השנה ה'תשט"ו (1954). לאחר מכן שב לארצות הברית. נפטר בארה"ב ב-כ"א כסליו ה'תשט"ז (1955). חי כ-56 שנים. כעבור 16 חודשים הועלה קברו לטבריה.

אביו: אדמו"ר רבי ישראל פרלוב (הינוקא מסטאלין-מונה לאדמו"ר בגיל ארבע וחצי בלבד ורבינו הוא בנו השישי). **סבו:** ר' אשר. **נשותיו:** מרת דבורה (זיווג ראשון). מרת פריידא (בתו של הרה"צ ר' יצחק מאסקאוויטש האדמו"ר משאך-ראדאוויץ בזיווג שני). **מרבותיו:** אביו, האדמו"ר ר' יוחנן. **נכדיו:** ר' ברוך מאיר יעקב שוחט (מכהן כאדמו"ר החסידות סטאלין-קרלין), ר' יוחנן שוחט (האדמו"ר מלוצק - אחיו הצעיר). **בנותיו:** מרת פרלה הי"ד (נספתה בשואה), מרת פייגה (נישאה לר' עזרא שוחט). מתלמידיו: האדמו"ר ר' אהרן הכהן רוזנפלד מפינסק.

זמן קצר לאחר השואה, בשנת ה'תש"ח (1948) עבר הצדיק לארה"ב מתוך מטרה מרכזית אחת ויחידה - לאחד את כל חסידי קרלין לקהילה אחת. הרב פיתח את החצר והקים מרכזים חדשים וגדולים גם בארץ הקודש וגם בארה"ב.

בשנת ה'תשט"ו (1954) ערך הצדיק ביקור בארץ ישראל ובשבת קודש בחר לשהות בקרב חסידיו שבירושלים. באותם זמנים הייתה קהילה לא מבוטלת של חסידי קרלין בטבריה והללו ביקשו מהצדיק, כי ישנה בחברתם. בסיכומו של עניין הרב אמר: "בעז"ה בשבת הבאה אעשה את השבת איתם".

הרב חזר לארה"ב וב-כ"א כסליו ה'תשט"ז (1955) התבקש לבית עולמו. ואז התגלע ויכוח נוקב בשאלה המכרעת: "**היכן ייטמן הרבי?**". כמובן שהחסידים הגרים בארה"ב צידדו בעובדה מאחר והרבי הנהיג את מרכז נשיאותו שם, צריך להטמינו במקום זה. אולם חסידי המתגוררים בארץ הקודש ביקשו להעלותו לארץ ישראל ולטמונו שם בהטעימם, כי כך ציווה ורצה הרבי והם שמעו זאת מפיו.

מאחר שלא הגיעו לעמק השווה, וכל צד התבצר בעמדתו - הוחלט, כי בינתיים יטמינוהו בארה"ב ואם לאחר מכן יתברר כי רצונו של הצדיק היה להיקבר בארץ הקודש- אזי יעבירוהו מקברו ויטמונוהו בארץ ישראל.

לאחר כשישה עשר חודשים! התברר, כי בקשת הצדיק הייתה בפירוש לטמנו בישראל, לאחר שמספר חסידים נזכרו, כי בפעם הקודמת כאשר ביקשו מהצדיק לעשות אצלם את השבת, ואף התבטא: "**טוב להיקבר כאן**". המוני חסידים נהרו לקבל את פני הארון בדרכו האחרונה בטרם יעבירוהו לבית-העלמין העתיק בטבריה, ששם גדולי החסידים נטמנו.

עתה התחבטו גדולי הרבנים בבעיה סבוכה עד מאוד: בחו"ל נוהגים לקבור בארון קבורה. ואילו בארץ הקודש נוהגים ללא ארון, כדי שגוף הנפטר ייגע בעפר הארץ ולקיים הפסוק: "**מעפר באת ואל עפר תשוב**". החשש היה, שכאשר יפתחו את הארון הקבורה **ייתכן, חלילה שייוצר מצב של ביזיון הנפטר** בשל התקופה הארוכה ממועד קבורתו ולא ברור מה מצב הגופה. לבסוף הוחלט, כי בניגוד לנוהג בארץ ישראל יטמנו את הצדיק בארון.

זקן החסידים, ר' יהושע העשיל הלטובסקי עמד מנגד וטען בכל תוקף, כי סמוך ובטוח הוא שבגופו של הצדיק לא שלט הרקב, ולפיכך אסור לשנות מן המנהג המקובל בארץ ישראל. בסיכומו של עניין הוחלט לאחר דיונים רבים בנושא לפתוח את הארון במסגרת מצומצמת של מספר אנשים ואם חלילה יתברר כי ר' העשיל טעה, ינהגו, כפי שהחליטו הרבנים.

כאשר מסע ההלוויה הגיע לסיומו, ניגשה קבוצה מצומצמת של חסידים לפתוח את הארון כפי שהוחלט. ליבם החסיר פעימה כאשר פתחו את הארון בו נטמן הצדיק. הם לא האמינו למראה עיניהם: **גופו של הצדיק היה מונח בשלמותו, כאילו זה עתה נפטר ולא כאילו חלפו שישה עשר חודשים!**

הרה"ח ר' בניציון גרוסמן שנכח במקום הכניס את ראשו לחלל הארון במטרה לבדוק, האם בארון נמצאים סימני רקב, **אולם הארון היה שלם לחלוטין ואף לא היה ניתן להבחין בריח. אי אפשר לתאר ולשער את הקידוש שם שמים המופלא, שהיה באותה שעה!**

הגאון הרב צבי פסח פראנק זצ"ל: נולד בקובנה שבליטה ב-כ"א בטבת ה'תרל"ג (1873). דיין. אב בית-דין. ממיסדי הרבנות הראשית, חבר במועצת הרבנות הראשית ורבה הראשי האשכנזי של ירושלים בין השנים ה'תרצ"ו - ה'תשכ"א (1936-1960).

הוריו השקיעו את כל מעיינם בחינוך בנם בכורם. שקדן, בעל שכל ישר וסברה חודרת אשר הפליאו את מוריו וכל רואיו. אמו סיפרה, כי בעודנו תינוק קבל ממנה פעם סכום קטן של מעות כדמי כיס. כששאלתיו מאוחר יותר, מה קנה בכסף זה השיב כי שלשל את הכסף לקפות ביה"כ והתפלל כי בזכות הצדקה ישכיל ויצליח בתורה. האב בחר לו מלמד מובהק. מה מאוד הופתע כאשר בא אליו המלמד ואמר: "**הרי בנך לפניך, הוא מטיב ממני דעת בגמרא, ואין אוכל לקחת כסף חנם?!**" בצעירותו למד בישיבות סלובודקה וטלז. עלה לארץ בשנת ה'תרנ"ג (1893) התיישב בירושלים ולמד בישיבות תורת חיי"ו ו-"עץ חיים". בשנת ה'תרס"א (1901) התקבל כר"מ בישיבת עץ חיים. בהיותו כבן 34 בשנת ה'תרס"ז (1907) מונה כנספח בבי"ד האשכנזי בירושלים. במשך של כ-60 שנים הנהיג את העם.

ענותן. הקפיד כאשר הרבו בתארי כבוד כלפיו. בעל גמילות חסדים מופלאה. תמך בעניים ודלים בצדקה ובהלוואות, אף כאשר כמעט כלתה פרוטה מכיסו. **עזר אף לאנשים שהתנגדו לו וגמלו לו רעות.** ביתו היה פתוח לרווחה ושיכן בביתו אנשים שהיו זקוקים לאכסניה, אף לזמן ארוך. גם בזמן חוליו, בעת שסבל כאבים, השתדל ככל יכולתו שלא להטריח אחרים. בעל כח ריכוז מופלא. עסק בתורה בכל מצב: בזמן נסיעות וכשהיה מאושפז בבית חולים. עמד בפרץ בכל ענייני הדת. התיר אלפי עגונות.

נפטר בליל שבת פרשת וישב כ"א בכסלו ה'תשכ"א (1960) ברגע שסיים אמירת פסוק "שמע ישראל". חי כ-87 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים.

אביו: ר' יהודה לייב פרנק (ליון). **אמו:** מרת מלכה. **אשתו:** מרת גיטה מלכה (נכדתו של הרב חיים יעקב שפירא ראב"ד בית הדין האשכנזי).
מרבתי: ר' אליעזר גורדון, ר' יהושע לייב דיסקין.

ילדיו: ר' שמואל תנחום, פעשה (נישאה לר' שלמה אלטמן), מינה (נישאה לר' חיים גרונום לנדא), יעקב, יהודה לייב, אברהם, אסתר (נישאה לר' שמואל רוזובסקי-ראש

ישיבת פוניבז''), שרגא פייבל, חנה (נישאה לר' מנחם בן ציון זקס-מחבר סדרת הספרים "מנחם ציון"), בת נוספת (נישאה לרש"ב שולמן).
מספריו: **יהר צבי-** סדרת ספרים שו"ת (8 חלקים-על או"ח, יו"ד, אבה"ע, חו"מ וזרעים) • פירוש על הש"ס • הגהות על השו"ע • הגהות על משנה תורה לרמב"ם • פירושים על התורה • שביבי אור • מקראי קדש על המועדים • **הדרת קודש-** מעגל החיים (לידה, ברית מילה, פדיון הבן, בר-מצווה וכו') • **ימקדש מלך-** הלכות בית המקדש והר הבית.

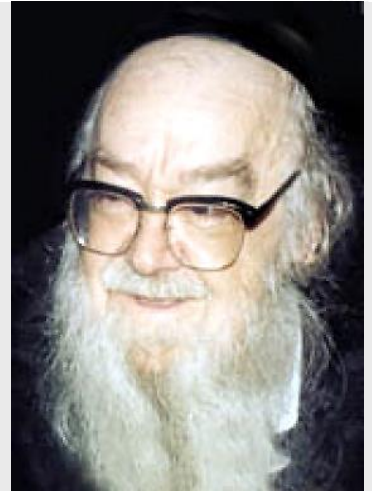
בשעה שבה היה הרב לומד תורה היה שוכח עולם ומלואו, היה לו כוח הריכוז, יושב היה שעות רבות ומתעמק בסוגיה שלפניו, ולא היה מרגיש כלל כי מישהו נכנס לחדרו. פעם נכנס לברקרו רב חשוב, והרב היה שקוע בתלמודו. האורח לא העז להפריע ונשאר עומד לידו שעה ארוכה, עד שמרוב התרגשותו ממצחה מרהיב זה נתפרץ בקריאה: "**אוי מקנא אני בו,**" לקול הקריאה היפנה הרב את ראשו וראהו. **אף בעת הפגזת ירושלים בשנת ה'תש"ח, לא הרגיש בפגז שחלף מעל לראשו, והמשיך ללמוד.**

תורתו של ר' צבי פסח פראנק הייתה רצופת חסד. תמיד ידע לחדור ללב השואל ולהבין את הלכי נפשו. כאשר באה לפניו שאלה של עוף - הטרף הוא אם לאו - והשואל נכר בעוניו, היה מוציא מיד מכיסו סכום כסף, נותנו לאיש, ומבקשו לקנות לעצמו עוף אחר.

פעם אחת התדפקה על דלתו אשה ענייה ובפיה שאלה על תרנגולת. ר' צבי פסח, שראה מיד כי העוף טרף, לא רצה לביישה במתת של כסף. נכנס הוא, אפוא, אל המטבח שבביתו, זרק את הטרפה ופנה אל בתו: "היש לנו בבית תרנגולת, שעדין לא נתבשלה?", שאלה. "כן, אבא, הנה", ענתה בשמחה והגישה לו את העוף הטרי. ר' צבי פסח יצא אל השואלת, הגיש לה את העוף הכשר ואמר: "**הרי לך, התרנגולת כשרה למהדרין.**"

בספר "גדולי ירושלים וחכמיה" הובא הסיפור המופלא הבא על הרב: שחר של י' בכסלו ה'תשי"ד. זה עתה סיימו את תפלת שחרית בבית הכנסת. ר' צבי פסח מבקש מכמה ממקורביו לסור אל ביתו. "מה יום מיומיים?" שאלוהו. "**מבקש אני לערוך הטבת חלום.**" הוא מסביר להם ומוסיף: "הרי ב-ז' בסיון אשתקד (ה'תשי"ג) נפטר הגאון ר' זעליג ראובן בענגיס. בליל שבת ט"ו מר-חשוון נפטר מרן ה"חזון אי"ש". **והנה הלילה, חלמתי כי בשמים מחכים לדיין שלישי שצריך להצטרף לבית דין של מעלה... נחרדתי עד מאד, והזמנתיכם לערוך הטבת חלום!**" עודם מסיימים לומר את הפסוקים ועומדים לצאת את הבית- הגיע אחד מתושבי העיר לגלות את אזונו של ר' צבי פסח: "**זה עתה עלתה נשמתו של ר' איסר זלמן מלצר לגנזי מרומים.**"

הרב שלום מרדכי שבדרון זצ"ל הידוע כ"המגיד מירושלים": נולד בשנת תרע"ב (1912) בירושלים. התייתם בצעירותו, וגדל בבית היתומים דיסקין. גיסו של הגאון ר' שלמה זלמן אוירבך זצ"ל. אחר נישואיו למד בבית המדרש אהל תורה. התגרר בשכונת שערי חסד בירושלים. שימש כר"מ בישיבת מקור חיים בירושלים ועוד.

דרשותיו היו חוצבי להבות אש. בעל לשון שנונה ונלחם עבור כל דבר שבקדושה. סמל לדרשנות מוסרית אמיתית. סגנונו הירושלמי החד לא השתנה כלל. בין אם עמד מול גבירים אמריקנים נכבדים הרחוקים ממושגים מוסריים עמוקים, ובין אם נשא מדברותיו מול בני ירושלים וחשוביה בביה"כ הגדול של זכרון משה- הדרשות אותן דרשות, המסר אותו מסר.

בשיעוריו השתתפו אנשים מכל הזרמים. מסר שיעורים בישיבת חברון, שימש כש"צ במוסף בישיבת חברון בימים הנוראים. ידוע היה בקולו המשתפך, רבים מניגוני תפילות הימים הנוראים כיום לקוחים מניגוניו של ר' שלום שבדרון. **לאחר פטירתו חובר עליו הספר "קול חוצב".** נפטר ב-כ"ב כסלו תשנ"ז (1977). חי כ-65 שנים. ציונו בהר-הזיתים שבירושלים.

סבו: ר' שלום מרדכי שבדרון (המהרש"ם). **אביו:** ר' יצחק. **אשתו:** מרת לאה (בתו של ר'חיים יהודה לייב אוירבך). **מרבתי:** ר' שמואל יצחק הילמן. **בנו:** ר' יצחק (מגיד מירושלים). **בנותיו:** מרת מלכה (נישאה לר' אליהו דוד רייכמן), מרת חיה (אלמנת ר' אריה מילצקי), מרת הדסה יוכבד (נישאה לר' צבי שינקר, ראש ישיבת בית דוד בבני ברק), מרת רחל (אלמנת ר' שמחה נתן סגל), מרת ברכה אסתר (נישאה לר' נחום מאיר שילזון), מרת בת שבע (נישאה לר' מנחם שמואל קניגסברג). **מספריו:** **ילב שלום- דרשות יהגדת ר' שלום ישאל אביך ויגדך- סיפורים.**

עד כמה היו גדולים מעשה החסד של הצדיק סיפר בנו על מעשה אחד, כשנסע הצדיק להפליג לחו"ל דרך נמל חיפה, התרחק משערי חסד לכיוון חיפה ונזכר **ששכח לבקר אדם מסוים שמצווה רבה לעודדו ולבקרו**, "אנחנו חוזרים לשערי חסד", הודיע לנהג, "כשנגיע, תמתין לי ותקבל תשלום מלא". כשהגיעו, ר' שלום נכנס לחדרו של האיש בהארט פנים, באותו רגע האדם אמר לו: "הגעת בזמן הנכון", ועוד אמר: "אתה מחיה אותי, משום שאיש לא בא לבקרני, והבדידות קשה לי".

ישב ר' שלום ושוחח עמו בשלווה, עד ששכח מנהג המוניות, שמחכה לו. לפתע נשמעו נקישות בדלת שהעידו על חוסר סבלנות. נהג המונית היה במתח ואמר: "כבוד הרב, האוניה עומדת להפליג- אתה תאחר". **ר' שלום התעקש להתעכב עוד מספר דקות, לנמל הגיע באיחור של כחצי שעה. עיכוב לא צפוי מנע את הפלגת האוניה!**

כאשר הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל דיבר באחת מדרשותיו הרבים על המשנה: "והווי זהיר במצווה קלה כבחמורה והווי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה", ניגש אליו יהודי ושטח לפניו את סיפורו על הנושא הנידון, וכה היו דבריו: כשהמנשביקים (הלבנים) ברוסיה השתלטו על המדינה אחרי מלחמת העולם הראשונה, היה זה לראשונה מזה שנים רבות שהיהודים נהנו מחופש, ושמו. התעשרו במיוחד יהודים שנתמזל מזלם להיות בעסקי יהלומים ותכשיטים. אני עצמי הייתי בעסקי היהלומים.

כל בוקר הייתי במשרדי בבורסת היהלומים בשעה שמונה, והייתי עסוק כל היום. בוקר אחד היה בכונתי להגיע למשרד מוקדם. מזוודת היהלומים והתכשיטים היתה אתי כרגיל, אך, כשהלכתי שמעתי מישהו צועק: "עשירי למניין! עשירי למניין!". סובבתי ראשי וראיתי אדם עומד בפסח בית כנסת זעיר, ומחפש עשירי להשלמת מניין, והוא צעק לעברי וקרא לי לבוא להשלים מניין. חשבת, שיש לי מעט זמן, וכנסת כדי להיות העשירי, אך כשנכנסתי ראיתי שהיו שם רק שלושה אנשים מלבדי, ומלבד האדם שקרא לי, אשר שוב עמד בדלת וחיפש "עשירי".

"מה זה?" טענתי לעברו: "אני לא עשירי, אני חמישי. זה יקח לך את כל הבוקר להשיג עשרה אנשים!" - "אל תדאג", ענה לי, "יהודים רבים עוברים ברחובות אלה כל בוקר". מתוסכל מזה, שהוא לכד אותי, התחלתי לומר תהלים. במשך עשר דקות, הוא השיג עוד אדם אחד, פניתי לעזוב, אך הוא התחנן: "הקשב, זה ה"יארציט" של אבי, עלי לומר "קדיש". בבקשה הישאר. אני מנסה לארגן מניין במהירות". "איני יכול להישאר עוד", מחיתי, "אני חייב להיות במשרדי בשעה שמונה, ועכשיו כבר שמונה".

הוא אמר לי בתקיפות: "הקשב, אינני נותן לך לצאת, יש לי יארציט, עלי לומר קדיש, ברגע שיהיו לי עשרה אנשים נתפלל ותוכל ללכת". לא רציתי להרגיזו יותר, ובאי- רצון חזרתי לתהלים. חלפו עוד עשר דקות והוא הצליח לגרור בצווארון עוד שני אנשים. שוב התחלתי להתקדם לכיוון הדלת, והפעם הצביע לעברי ואמר: "הקשב עכשיו, לו לך היה יארציט לזכר אביך, היית רוצה שאני ישאר, נכון? אז עכשיו אני רוצה, שאתה תעשה אותו הדבר בשבילי!"

זה שהצביע לעברי, והטענה איך הייתי מרגיש במקומו, גרמו לי פתאום להרגיש אחרת לגבי המצב. הסכמתי כבר, שחלק מהבוקר ומתכונתי במשרד ילכו לאיבוד, יהיה מה שיהיה- ישאר. בערך בשעה שמונה ושלושים השיג לבסוף את כל המניין. חשבת, שיגיד משנה וקדיש ואלך, אך לא! הוא התחיל מראשית התפילה. חסר סבלנות הבטתי בשעוני, וראיתי שלא אגיע למשרדי מאוחר, הרבה אחרי השעה תשע.

מספר פעמים הסתכלתי סביבי לראות, אולי הגיע עוד מתפלל, כך שאוכל לצאת משם ובכל זאת ישאר לו מניין, אך לא היה מזל כזה! הייתי תקוע שם עד שסיימו להתפלל. כשסיימו, הודה לנו מאד, הגיש עוגה וויסקי, ואז נתן לנו לעזוב. התחלתי לעשות את דרכי למשרד, נושא את מזוודתי מלאת התכשיטים. כשהגעתי למרחק שני בניינים ממשרדי, אך לעברי אדם שהכרתי, כשהוא מנופף בידיו ובהלה. "מה! הסתלק מכאן!" - צווח לעברי בפראות. "הבולשביקים השתלטו היום על המימשל, כמה מהם באו והרגו יהודים בבורסת היהלומים, ועכשיו הם עסוקים באיסוף השלל, הימלט על חיך!"

"אני אכן נמלטתי על נפשי, הסתתרתי במשך כמה ימים, וכפי שאתם רואים, יכולתי לצאת מרוסיה. אתם בוודאי מתארים לעצמכם, מה היה קורה לי, לו הייתי עוזב את המניין מוקדם" - סיים האיש את סיפורו.

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים, בריאות איתנה, פרנסה בשפע
ושכל משאלות ליבם יתקיימו לטובה ולברכה
ושכולם יחזרו בתשובה שלימה לאביהם שבשמיים

וכן להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת הי"ו
שיזכה להקים בית נאמן בישראל
ויצליח בכל מעשה ידיו
ויחזור בתשובה שלימה